

Sygn. akt Sygnatura

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Miejscowość, dnia Data

w następującym składzie:

Przewodniczący SSO Małgorzata Aleksandrowicz

SSO Krzysztof Zaliwski

SSO Przemysław Horak (spr.)

Protokolant st. sekretarz sądowy Anna Tabaka

po rozpoznaniu w dniu ,

na

sprawy

Skarb Państwa

na skutek apelacji pozwanego

od wyroku , Wydziału IV Sądu Pracy z dnia sygn. akt

1. **Prostuje oznaczenie pozwanego w wyroku Sądu Rejonowego na Skarb Państwa – Zakład Karny w G..**
2. **Oddala apelację.**
3. **Kosztami postępowania apelacyjnego obciąża pozwanego.**

SSO P. H. SSO M. A. SSO K. Z.

Sygn. akt: VI Pa 161/14

UZASADNIENIE

Do Sądu Rejonowego Sądu Pracy w G. wpłynęły pozwy M. D., J. G., M. S. (1) i J. W. przeciwko Zakładowi Karnemu w G. o zapłatę.

Powód M. D. wniósł w pozwie o zasądzenie od pozwanego pracodawcy kwoty 1446,60 zł z ustawowymi odsetkami od dnia doręczenia pozwanemu odpisu pozwu do dnia zapłaty.

Powód M. S. (1) wniósł w pozwie o zasądzenie od pozwanego pracodawcy kwoty 2050,20 zł z ustawowymi odsetkami od dnia doręczenia pozwanemu odpisu pozwu do dnia zapłaty.

Powódka J. G. (1) wniosła w pozwie o zasądzenie od pozwanego pracodawcy kwoty 2011 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 23.09.2013r do dnia zapłaty.

Sąd połączył sprawy wytoczone oddzielnie przez powodów do wspólnego rozpoznania w trybie art. 219 kpc.

Pozwany wniósł o oddalenie powództwa co do zasady w całości i zasądzenie kosztów procesu według norm przepisanych, natomiast pismem procesowym z dnia 7.01.2014 r. (k 27) potwierdził zgodność dochodzonych przez powodów kwot z obowiązującym cennikiem biletów oraz ilością dni pełnienia służby.

Wyrokiem z 29.01.2014r. Sąd Rejonowy w Gnieźnie zasądził od pozwanego na rzecz powodów następujące kwoty:

1.M. D. – 1.446,60 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 31. grudnia 2013 roku do dnia zapłaty,

2.J. W. – 1.490,40 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 31. grudnia 2013 roku do dnia zapłaty,

3.M. S. (1) – 2.050,20 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 31. grudnia 2013 roku do dnia zapłaty,

4.J. G. – 2.011,00 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 31. grudnia 2013 roku do dnia zapłaty. Sąd wyrokowi nadał rygor natychmiastowej wykonalności.

Sąd Rejonowy ustalił następujący stan faktyczny:

Powód M. D. został mianowany funkcjonariuszem służby więziennej decyzją personalną nr 5 Dyrektora Zakładu Karnego w G. z dnia 24.02.2006 r. Obecnie powód D. pełni nadal służbę w Zakładzie Karnym w G. jako starszy wychowawca w dziale penitencjarnym w stopniu porucznika służby więziennej.

Powód M. S. (1) został mianowany funkcjonariuszem służby więziennej decyzją personalną nr 155 Dyrektora Zakładu Karnego w G. z dnia 30.04.2002 r. Obecnie powód S. pełni nadal służbę w Zakładzie Karnym w G., jako starszy instruktor w dziale ewidencji w stopniu chorążego służby więziennej.

Powód J. W. został mianowany funkcjonariuszem służby więziennej decyzją personalną nr 38 Dyrektora Zakładu Karnego w G. z dnia 2.03.2009 r. Obecnie powód W. pełni nadal służbę w Zakładzie Karnym w G. jako młodszy inspektor w dziale penitencjarnym w stopniu młodszego chorążego służby więziennej.

Powódka J. G. (1) została mianowana funkcjonariuszem służby więziennej decyzją personalną nr (...) Dyrektora Zakładu Karnego w G. z dnia 1.10.2008 r. Obecnie powódka G. pełni nadal służbę w Zakładzie Karnym w G. jako psycholog w dziale penitencjarnym w stopniu podporucznika służby więziennej (vide akta osobowe).

Powodowie D. i W. mieszkają w G. i do miejsca służby w Zakładzie Karnym w G. z uwagi na niedogodne połączenia kolejowe dojeżdżali prywatnymi samochodami.

Powodowie M. S. zamieszkały w K. i J. G. zamieszkała w W. z uwagi na brak połączeń kolejowych również nie mogli korzystać z usług przewoźników kolejowych celem dojazdów do miejsca służby w Zakładzie Karnym w G..

Powodowie złożyli do pozwanego pracodawcy wnioski o wypłacenie im równowartości ponoszonych kosztów dojazdu do miejsca pełnienia służby i z powrotem

- powód D. w dniach 7.08.2013 r. i 10.09.2013 r.

- powód W. w dniach 21.08.2013 r. i 16.09.2013 r.

- powód S. w dniach 12.08.2013 r. i 23.09.2013 r.

- powódka G. w dniach 12.08.2013 r. i 23.09.2013 r.

Sąd wskazał, iż powodowie powołali się przy tym na dyspozycję art. 183 ust. 1, 3 i 4 ustawy z dnia 9.04.2010 r. o Służbie Więziennej (Dz.U.Nr 79 poz. 523 z dnia 12.05.2010 r.)

Powód M. D. objął swym roszczeniem okres od września 2010 r. do końca grudnia 2011 r., a kwota stanowiąca w tym okresie równowartość iloczynu dni pełnienia służby i kosztów dojazdu według cen biletów klasy drugiej pociągu osobowego wyniosła łącznie 1446,60 zł.

Powód M. S. (1) objął swym roszczeniem okres od października 2010 r. do końca grudnia 2011 r., a kwota stanowiąca w tym okresie równowartość iloczynu dni pełnienia służby i kosztów dojazdu według cen biletów klasy drugiej pociągu osobowego wyniosła łącznie 2050,20 zł.

Powód J. W. objął swym roszczeniem okres od września 2010 r. do końca grudnia 2011 r., a kwota stanowiąca w tym okresie równowartość iloczynu dni pełnienia służby i kosztów dojazdu według cen biletów klasy drugiej pociągu osobowego i wyniosła łącznie 1490,40 zł.

Powódka J. G. (1) objęła swym roszczeniem okres od sierpnia 2010 r. do końca grudnia 2011 r., a kwota stanowiąca w tym okresie równowartość iloczynu dni pełnienia służby i kosztów dojazdu według cen biletów klasy drugiej pociągu osobowego wyniosła łącznie 2011 zł.

Powyższe dane dotyczące ilości dni pełnienia służby w każdym z objętych pozwem miesięcy, oraz cen biletów zastosowanych przez powodów przy wyliczaniu wysokości roszczeń nie były sporne między stronami i znajdują potwierdzenie w przedstawionych przez powodów sądowi tabelach opłat.

Sąd ustalił, iż w dniu 5.08.2010 r. została zawarta przez Centralny Zarząd Służby Więziennej w W. umowa uprawniająca na okres od 16.08.2010 r. do 31.12.2010 r. funkcjonariuszy służby więziennej do 50% ulgi na przejazdy pociągami komunikacji krajowej w dowolnej klasie ujętymi w rozkładach jazdy takich przewoźników jak: (...) S.A., (...), Koleje (...) KM, (...) w T., (...), D. R. Polska, A. Polska.

Uprawnienia objęte powyższą umową zostały następnie przedłużone umową zawartą 21.12.2010 r. na rok 2011 w odniesieniu do wskazanych wyżej przewoźników z wyjątkiem D. R. Polska.

Sąd wyjaśnił, iż w okresie objętym roszczeniami powodów obowiązywał uchylony dopiero z dniem 1.01.2012 r. przepis art. 183 ustawy z dnia 9.04.2010 r. o Służbie Więziennej (Dz. U. Nr 79 poz. 523 z 2010 r.) który regulował uprawnienia funkcjonariuszy Służby Więziennej dotyczące ponoszonych przez nich kosztów dojazdu do miejsca pełnienia służby. Zgodnie z tym przepisem zwrot kosztów dojazdu do miejsca pełnienia służby i z powrotem przysługuje funkcjonariuszowi zajmującemu lokal mieszkalny w miejscowości pobliskiej miejsca pełnienia służby i to w wysokości ceny biletów za przejazd koleją, lub autobusami. Zwrot kosztów przysługuje funkcjonariuszowi w wysokości ceny biletu miesięcznego, lub ceny biletów jednorazowych za przejazd koleją, lub innym środkiem publicznego transportu zbiorowego stosownie do dni pełnienia służby w wysokości nie niższej niż cena biletu na przejazd w klasie drugiej pociągu osobowego, lub miesięcznego biletu imiennego na przejazd autobusem o ile z miejsca zamieszkania do miejsca pełnienia służby nie ma połączenia kolejowego.

Zgodnie z art. 183 ust. 6 powoływanej wyżej ustawy o służbie więziennej funkcjonariuszowi służby więziennej nie przysługuje zwrot kosztów dojazdu na zasadach określonych w ust. 1 tego przepisu za rok kalendarzowy w którym wykupiono uprawnienia do ulgowych przejazdów środkami publicznego transportu zbiorowego w wysokości co najmniej 50%.

Sąd pierwszej instancji wskazał, iż na wyłączenia i zawarte przez Centralny Zarząd Służby Więziennej w W. umowy z przewoźnikami kolejowymi wskazanymi wyżej powołał się pozwany wnioskując, że powodom nie należy się zwrot kosztów dojazdów do miejsca pełnienia służby i z powrotem skoro w okresie objętym roszczeniami dochodzonymi w tej sprawie przysługiwały im zniżki 50% cen biletów kolejowych obowiązujących u przewoźników będących sygnatariuszami zawartych z Centralnym Zarządem Służby Więziennej w W. umów.

Zdaniem Sądu wobec wątpliwości dotyczących wzajemnej korelacji przepisów art. 183 ust.1 ustawy o służbie więziennej i przepisu ust. 6 tego przepisu dotyczącego wyłączenia zasady o której mowa w art. 183 ust. 1 ustawy celowym jest stosowanie wykładni systemowej.

Reguły wykładni systemowej prowadzą natomiast do wniosku, że wyłączenia o których mowa w art. 183 ust.6 ustawy o służbie więziennej jako będące wyjątkami od zasady wynikającej z art. 183 Tej ustawy nie mogą być przedmiotem interpretacji rozszerzającej, a powinny mieć związek o charakterze instrumentalnym z dyspozycją rat. 183 ust. 1 tej ustawy. Zdaniem Sądu istotą i celem regulacji art. 183 ust. 1 ustawy o służbie więziennej jest uregulowanie zasad zwrotu kosztów dojazdu funkcjonariuszom służby więziennej z ich miejsca zamieszkania do miejsca pełnienia służby to wykupienie uprawnienia do ulgowych przejazdów środkami publicznego transportu zbiorowego powinno mieć z tymi dojazdami związek, a nie tylko tworzyć swoiste uprawnienie socjalne dla funkcjonariuszy.

Sąd Rejonowy uznał, że zwrot poniesionych przez funkcjonariuszy służby więziennej kosztów dojazdów do miejsca pełnienia służby i z powrotem nie przysługuje jedynie tym funkcjonariuszom, którym zapewniona została możliwość skorzystania z ulgowych przejazdów środkami transportu publicznego.

Powodowie D. i W. mieszkają w G. i do miejsca służby w Zakładzie Karnym w G. z uwagi na niedogodne połączenia kolejowe dojeżdżali prywatnymi samochodami.

Powodowie S. zamieszkały w K. i G. zamieszkała w W. z uwagi na brak połączeń kolejowych również nie mogli korzystać z usług przewoźników kolejowych celem dojazdów do miejsca służby w Zakładzie Karnym w G..

W ocenie Sądu wymaganie od powodów D. i W., aby z G. gdzie mieszkają do G. gdzie w tamtejszym zakładzie karnym pełnią służbę dojeżdżali koleją w sytuacji kiedy jedynymi połączeniami kolejowymi z których mogliby korzystać były pociągi o godz. 520 rano i powrotny o godz. 1740 byłoby nieuzasadnione i stanowiłoby dla tych powodów nadmierne obciążenie skoro w okresie objętym pozwami pełnili służby najczęściej w godzinach od 7.00 do 15.00.

Pociąg z G. do G. jedzie przeciętnie w granicach 15 minut, a więc gdyby powodowie D. i W. dojeżdżali koleją to musieliby czekać na rozpoczęcie służby rano ok. półtorej godziny, a na powrót do domu popołudniu przeszło dwie i pół godziny co byłoby irracjonalne i nadmiernie wydłużające ich dzień pracy.

Wskazując na powyższe okoliczności Sąd uznał, że wszyscy powodowie nie mieli w objętym pozwie okresie możliwości realnego korzystania z wykupionych przez Centralny Zarząd Służby Więziennej w W. uprawnień do ulgowych przejazdów koleją, a co za tym idzie ich uprawnienie do zwrotu ponoszonych kosztów dojazdu do miejsca służby i z powrotem nie podlegało wyłączeniu z mocy art. 183 ust. 6 ustawy o służbie więziennej.

Mając na uwadze powyższe Sąd uznał, że powodowie uprawnieni są do otrzymania zwrotu kosztów dojazdów do miejsca służby z mocy art. 183 ustawy o służbie więziennej i orzekł jak w sentencji wyroku zasądził każdemu z powodów kwoty dochodzone pozwami, które uznane zostały przez pozwanego za wyliczone prawidłowo jako iloczyn dni pełnienia służby i cen biletów kolejowych na przejazdy 2 klasą pociągu osobowego.

Sąd Rejonowy wskazał, iż brak podstaw prawnych, by przysądzić powodom jedynie 50% dochodzonych kwot, bowiem art. 183 ustawy o służbie więziennej nie przewiduje takiego ograniczenia dla funkcjonariuszy, którzy z uwagi na brak możliwości dojazdów koleją jeździli do miejsca służby innymi środkami transportu w tym własnymi samochodami.

Podnieść przy tym należy, że to, iż powodowie nie wnioskowali do pozwanego na bieżąco za każdy z miesięcy pełnienia służby o zwrot ponoszonych kosztów dojazdu nie pozbawia ich prawa do otrzymania takiego zwrotu za cały okres za który nabyli do nich uprawnienia.

Takie stanowisko nie znajduje bowiem podstawy prawnej, a wszelkie regulacje dotyczące wymogu składania bieżących wniosków w tym przedmiocie mają znaczenie jedynie porządkowe, a brak takich bieżących wniosków skutkować może jedynie utratą prawa do odsetek naliczanych od każdego z miesięcy z osobna.

Zważywszy więc na bezsporny fakt, że powodowie nie występowali do pozwanego o zwrot ponoszonych kosztów dojazdów do miejsca pełnienia służby na bieżąco w każdym z miesięcy objętych pozwami sąd orzekł o odsetkach przysądżając je dopiero od dnia doręczenia pozwanemu odpisów pozwów czyli od 31.12.2013 r. do dnia zapłaty.

Apelację od wyroku wniosła strona pozwana zaskarżając wyrok Sądu Rejonowego w Gnieźnie w całości.

Zaskarżonemu wyrokowi zarzucono naruszenie prawa materialnego przez błędną wykładnię przepisu art. 183 ust. 6 ustawy z dnia 9 kwietnia 2010r. o Służbie Więziennej (Dz.U. Nr 79/2010 póź. 523 z późn. zmianami) w brzmieniu obowiązującym przed dniem 01.01.2012r. oraz przyjęcie, że powodom przysługuje zwrot kosztów dojazdu do miejsca pełnienia służby i z powrotem, w okresach objętych żądaniami poszczególnych pozwów pomimo ustalenia, że powodowie mieli możliwość dojazdu do oraz z miejsca pełnienia służby do miejsca zamieszkania, środkami publicznego transportu zbiorowego (tu: (...)), na który to środek zostało wykupione uprawnienie do ulgowych przejazdów (...).

Apelujący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie powództwa w całości na koszt powodów oraz zasądzenie od powodów na rzecz pozwanego kosztów postępowania za instancję odwoławczą.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

W pierwszej kolejności wskazać należy, iż Sąd Okręgowy przyjął założenie, iż z uwagi na zaskarżenie wyroku w całości apelujący apelację wywiódł przeciwko czterem powodom. Co prawda skarżący wskazał w nagłówku apelacji tylko dwóch powodów tj. M. D. i J. W., jednakże to zakres zaskarżenia determinuje ocenę w tym przedmiocie. Tym samym Sąd drugiej instancji uznał, iż apelacja zaskarża rozstrzygnięcie Sądu na rzecz M. D., J. G., M. S. (1) i J. W. przeciwko Zakładowi Karnemu w G. o zapłatę. W tym miejscu wskazać należy, iż Sąd Okręgowy postanowił sprostować oznaczenie strony pozwanej zawarte w wyroku Sądu Rejonowego poprzez wpisanie prawidłowego oznaczenia: Skarb Państwa-Zakład Karny w G..

Apelacja strony pozwanej okazała się bezzasadna, a podniesiony w niej zarzut naruszenia prawa materialnego.

Na wstępie rozważań zaznaczyć należy, iż zakres kognicji sądu II instancji wyznacza treść przepisu art. 378 § 1 k.p.c., stanowiącego, że sąd ten rozpoznaje sprawę w granicach apelacji, a z urzędu bierze pod rozwagę jedynie nieważność postępowania, która to okoliczność w niniejszym przypadku nie zachodzi. Kierunek kontroli instancyjnej wskazują zaś zarzuty apelacyjne. Sąd Odwoławczy nie jest jednak związany granicami zarzutów podniesionych w apelacji, lecz pełni również funkcję sądu merytorycznego, który może rozpoznać sprawę od początku, uzupełnić materiał dowodowy lub powtórzyć już przeprowadzane dowody, a także poczynić samodzielnie ustalenia na podstawie materiału zebranego w postępowaniu w pierwszej instancji.

Obowiązek rozpoznania sprawy w granicach apelacji oznacza zakaz wykraczania przez sąd drugiej instancji poza te granice oraz nakaz rozważenia wszystkich podniesionych w apelacji zarzutów i wniosków.

Sąd Okręgowy po dokonaniu analizy materiału dowodowego zebranego w sprawie podzielił ustalenia faktyczne przyjęte przez Sąd Rejonowy, w tym ocenę dowodów. Sąd Odwoławczy przyjął ustalenia faktyczne, a także argumentację prawną Sądu Rejonowego, która legła u podstaw uwzględnienia zgłoszonego przez powodów żądania zapłaty od pozwanej należności tytułem zwrotu poniesionych kosztów dojazdów do pracy, uznając je tym samym za własne.

Za niezasadną należało uznać argumentację apelującego zmierzającą do podważenia prawidłowości zaprezentowanej przez Sąd Rejonowy wykładni art. 183 ust. 6 ustawy o Służbie Więziennej zgodnie z którą zwrot poniesionych kosztów dojazdów przysługiwał, jeśli funkcjonariusz Służby Więziennej, z przyczyn obiektywnych, nie mógł skorzystać z wykupionych przez Centralny Zarząd Służby Więziennej ulgowych przejazdów kolejną. Zdaniem Sądu niedogodności związane z brakiem połączeń, ale także brakiem dogodnych połączeń, które umożliwiają szybkie (tzn. w racjonalnych

ramach czasowych) podjęcie pracy i powrót do miejsca zamieszkania stanowią obiektywne okoliczności wyłączające skorzystanie z tego środka.

Oceniając zarzut naruszenia prawa materialnego wskazać należy, iż co prawda pierwszeństwo w procesie wykładni przepisów prawa posiada wykładnia językowa (dokonywana według reguł językowych, odwołująca się do reguł znaczeniowych języka, w jakim formułowane są teksty prawne – vide S. W. Podstawowe (...)– Wydanie trzecie, Wyd. (...) *boni et aequi*” P. 2005 r., s. 83, a także wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 28 czerwca 2000 r., w sprawie o sygn. akt K 25/99, publik. w OTK 2000, nr 5, poz. 141, oraz uchwała Sądu Najwyższego z dnia 22 marca 1994 r. w sprawie o sygn. akt I KZP 3/94, OSNKW 1994), to jednak nie można tracić z pola widzenia faktu, że istnieją jeszcze inne rodzaje wykładni aktów prawnych, m.in. wykładnia funkcjonalna, która odwołuje się do dyrektyw, które nakazują tak interpretować przepisy prawne, taki nadawać im sens, aby normy uzyskane w procesie wykładni miały możliwe silne uzasadnienie aksjologiczne w ocenach, które przypisuje się prawodawcy, a więc wartości przez niego prezentowanych. Wynik wykładni funkcjonalnej ma zatem jedynie :

- ułatwić dokonanie wyboru pomiędzy dopuszczalnym rezultatem wykładni językowej,
- uzupełnić w niezbędnym zakresie rezultat wykładni językowej,
- korygować rezultat wykładni językowej
- czy też wreszcie potwierdzić wynik wykładni językowej (vide S. W. „ Podstawowe (...)”

W ocenie Sądu Okręgowego nie może być też żadnych wątpliwości, że w realiach przedmiotowej sprawy, istniała potrzeba skorygowania rezultatu wykładni językowej przepisów art. 183 ust. 1, 3,5 oraz 6 ustawy o Służbie Więziennej poprzez przyjęcie założenia wstępnego, że hipoteza normy prawnej, którą można wyprowadzić z wykładni językowej art. 183 ust. 6 ustawy, nie dotyczy tych funkcjonariuszy Służby Więziennej, którzy posiadają lokale mieszkalne w miejscowościach, do których nie ma połączeń kolejowych zbiorowymi środkami komunikacji, z przewoźnikami, z którymi Centralny Zarząd Służby Więziennej zawarł umowy, na podstawie których wykupiono pracownikom co najmniej 50 % ulgi na zakup biletów. Innymi słowy nie można było racjonalnie zakładać, że ustawodawca zakresem zastosowania normy prawnej, którą można wyprowadzić z treści art. 183 ust. 6 ustawy o Służbie Więziennej, zamierzał objąć wszystkich funkcjonariuszy Służby Więziennej, abstrahując od faktu, czy wspomniani pracownicy posiadają w ogóle dostęp do tych środków komunikacji zbiorowej na trasach przejazdu z miejsca zamieszkania do siedziby zakładu pracy. Inna wykładnia przedmiotowych przepisów prowadzi do wręcz absurdalnego wniosku końcowego, w oparciu o który pracownikowi służby więziennej nie przysługiwałby zwrot kosztów dojazdów do pracy tylko dlatego, że posiadał on tylko i wyłącznie hipotetyczną możliwość zakupu biletu kolejowego z 50 % ulgą na przejazd, w sytuacji, gdy ze wskazanej ulgi w rzeczywistości nie mógłby nigdy obiektywnie skorzystać, z uwagi na brak dogodnych połączeń kolejowych na trasie, którą funkcjonariusz normalnie pokonuje z pracy do miejsca zamieszkania i z powrotem.

Sąd Okręgowy przyjął, iż powodowie, a w szczególności M. D., J. W., nie mieli obiektywnych możliwości skorzystania z komunikacji (...), w związku z czym dojeżdżali oni prywatnym samochodem. Wywody Sądu pierwszej instancji w tym zakresie zasługują na aprobatę. Argumentacja skarżącego stanowi polemikę z oceną Sądu pierwszej instancji.

Apelacja pozwanego, jako niezasadna podlegała oddaleniu na podstawie art. 385 k.p.c.

Orzeczenie o kosztach procesu w instancji odwoławczej oparto na zasadzie odpowiedzialności za końcowy wynik procesu (art. 98 par. 1 i 3 k.p.c.), mając na względzie, że pozwany przegrał proces przed Sądem drugiej instancji, został zobowiązany do zwrotu powodowi kosztów zastępstwa procesowego w instancji apelacyjnej zakresie przez siebie poniesionym.

SSO Krzysztof Zaliwski SSO Małgorzata Aleksandrowicz SSO Przemysław Horak (spr.)